

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 14/1983-84 med anledning av ltm Sven-Olof Lindfors' m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen skulle påta sig ansvaret för en ny oljehamn på Åland.

Landstinget har den 7 december 1983 inbegärt finansutskottets yttrande över nämnda motion. Utskottet, som i ärendet hört lagerchefen vid Esso Sture Ackrén, lagerchefen vid Shell Åke Ahlqvist, operative chefen vid Shell Kari Antonen, lagerchefen vid TB Aldur Backman, överinspektören Göran Frantzén, tjänstledige lagberedningschefen Christer Jansson, stadsdirektören Lars Lönnqvist, rederiinspektören vid Esso Folke Nordström, branschchefen vid Shell Matti Wikman och regionplanechefen Gunda Abonde-Wickström, får vördsamt anföra följande.

I hemställningsmotionen efterlyses åtgärder från landskapsstyrelsens sida för att en ny oljehamn skall kunna byggas och tas i bruk då de nuvarande arrendeavtalen utgår (år 1988 och 1990).

För närvarande har tre oljebolag kontrakt med Mariehamns stad om att få ha lager i stadens oljehamn. Två av kontrakten löper ut år 1988 och det tredje år 1990. Mariehamns stad har inte för avsikt att förlänga avtalen vilket de också meddelat oljebolagen. Anledningen till stadens ställningstagande är den stora råmarksbrist som råder i Mariehamn och att det område där oljehamnen finns är centralt beläget och även i övrigt särskilt väl lämpar sig som tomtmark. För att utreda denna fråga tillsatte Mariehamns stad en särskild arbetsgrupp med uppgift att utreda "verksamheter med behov av strandkontakt". Arbetsgruppen avgav ett betänkande i augusti 1979, vari bl.a. sägs att "oljehammens nuvarande placering inkräktar starkt på stadens knappa tomtmarksreserv" och det föreslås i betänkandet att arrendekontrakten för oljeupplagsområdena på Lotsbergen inte förlängs samt att oljehamnen flyttas. Vidare utredde arbetsgruppen frågan om alternativa placeringar av oljehamnen, vilket utmynnade i ett uttalande att det lämpligaste alternativet var en flyttning till Gregersö i Jomala. Även hamnämnden berörde frågan om oljehamn i sitt betänkande "Totalplanering av Västerhamn" som avgavs i oktober 1979, dock endast i begränsad utsträckning och då närmast vad gäller navigering och förtöjning.

I juni 1980 begärde Mariehamns stad landskapsstyrelsens ställningstagande

till frågan om lokalisering av en oljehamn för Åland. Landskapsstyrelsen inbegärde planeringsrådets utlåtande vari konstaterades att den nuvarande lokaliseringen i stort sett uppfyller de krav som kan ställas på en oljehamn men att om den måste flyttas så förordar planeringsrådet Gregersöalternativet. Landskapsstyrelsen företog härpå vissa undersökningar men har ännu inte besvarat stadens förfrågan. Den 28 september 1982 antog stadsfullmäktige en delgeneralplan där man utgår från att oljehamnen och -upplagen flyttas senast då arrendetiden utgår. Mariehamns stad är för närvarande inne i slutskedet av behandlingen av en stadsplan där ifrågavarande område avsatts för bostadsändamål.

I ett utlåtande, med anledning av ett förslag till delgeneralplan som utarbetats av Jomala kommun och där Gregersöområdet avsatts för andra ändamål än oljehamn, sade planeringsrådet att en markreservering för hamnanläggning och upplag borde införas i planen.

Vad gäller oljebolagen kan konstateras att de i första hand vill ha oljehamnen kvar på sin nuvarande plats och att de framhåller att en flyttning kan komma att medföra betydande kostnader. Enligt vad utskottet erfarit har oljebolagen hittills inte vidtagit några direkta åtgärder för att på egen hand ordna frågan. Finansutskottet anser dock att det i första hand ligger i oljebolagens intresse att upprätthålla oljeupplag för sina behov.

Vad gäller själva lokaliseringsfrågan har landskapsstyrelsen enligt 1 § 1 mom. landskapslagen om fysisk och ekonomisk planering (67/74) den högsta ledningen av den fysiska och ekonomiska planeringen i landskapet. Utskottet anser det därför vara viktigt att landskapsstyrelsen så långt det är möjligt inom erforderlig tidsrymd beaktar eventuellt behövt område för oljehamn, bl.a. genom förhandlingar med berörda kommuner.

Slutligen kan konstateras att om det nuvarande lagret inte längre kan utnyttjas och inget nytt lager byggs och landskapet således kommer in i en krissituation åvilar det slutliga ansvaret staten. Det följer av lagen om statens säkerhetsupplag (FFS 531/58) enligt vilken statsrådet har befogenhet att, för tryggnad av tillgången på råämnen och produkter som är nödvändiga för landets näringsliv samt befolkningens utkomst och hälsa, inrätta säkerhetsupplag. Lagstiftningsbehörigheten i frågan tillkommer riksdagen och förvaltningen därmed rikets myndigheter, även om förvaltningsuppgifterna beträffande säkerhetsupplag för tung brännolja för tryggnad av landskapets näringsliv samt befolkningens utkomst och hälsa genom en överenskommelseförordning (53/83) överförts på landskapet. I övriga fall kvarstår alltså förvaltningsuppgifterna på rikets myndigheter. På grund

härav kan finansutskottet inte bifalla motionärernas förslag om att ålägga landskapsstyrelsen hela ansvaret för ett oljeupplag. I riket har frågan om säkerhetsupplag i flera fall lösts genom avtal mellan staten och oljebolagen. Utskottet anser därför att landskapsstyrelsen bör undersöka om en sådan möjlighet även skulle föreligga för landskapets del. Finansutskottet förutsätter att landskapsstyrelsen vidtar åtgärder i syfte att klarlägga på vilket sätt den framtida säkerhetsupplagringen av övriga flytande bränslen skall ordnas i landskapet.

Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget med förkastande av hemställningsmotionens kläm bringar innehållet i betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 12 april 1984.

På finansutskottets vägnar:

Roger Jansson
ordförande

Elisabeth Nauclér
sekreterare.

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordf. R.Jansson, v.ordf. O.Jansson, ledamöt. Lundberg, Sundblom och Tuominen.